

Forslag til Natura 2000-plan 2009-2015

Skovene ved Vemmetofte

Natura 2000-område nr. 167

Habitatområde H144

Fuglebeskyttelsesområde F92

MILJØMINISTERIET

By- og Landskabsstyrelsen

Kolofon

Titel:

Forslag til Natura 2000-plan
2009-2015. Skovene ved
Vemmetofte
Natura 2000-område nr. 167.
Habitatområde H 144.
Fuglebeskyttelsesområde F 92.

Emneord:

Habitatdirektivet, Miljømålslo-
ven, målsætninger, indsats-
program, Natura 2000-planer,
Skovene ved Vemmetofte,
eremit, rød glente, 167

Udgiver:

Miljøministeriet, By- og Land-
skabsstyrelsen

Ansvarlig institution:

Miljøcenter Nykøbing F
Parkvej 37
4800 Nykøbing F
www.blst.dk

Copyright:

By- og Landskabsstyrelsen,
Miljøministeriet

Sprog:

Dansk

År:

2009

ISBE nr. 978-87-7091-417-8

ISBN nr. 978-87-7091-418-5

Dato: dd-mm-2009

Forsidefoto:

Billearten Eremit. Fotograf:
Henning Pedersen

Resume:

Forslag til Natura 2000-plan for
Skovene ved Vemmetofte (nr.
167). Natura 2000-planen skal
sikre gunstig bevaringsstatus
for områdets udpegede arter
og naturtyper. Området og
truslerne mod de udpegede
naturtyper og arter beskrives,
og der fastlægges målsætning-
er og indsatser for naturty-
perne og arterne. Der foreta-
ges en strategisk miljøvurde-
ring af planen.

Må citeres med kildeangivelse.

Indhold

Forord	4
Natura 2000-planlægning	5
<i>Natura 2000-planen er bindende for myndighederne</i>	5
Områdebeskrivelse	6
Trusler mod områdets naturværdier	7
Igangværende pleje og genopretning	9
Tilstand og bevaringsstatus/prognose	9
<i>Vurdering af tilstand</i>	9
<i>Vurdering af bevaringsstatus/prognose</i>	11
Målsætning	13
<i>Overordnet målsætning for Natura 2000-området</i>	13
<i>Konkrete målsætninger for naturtyper og arter</i>	14
<i>Modstridende interesser</i>	15
Indsatsprogram	15
<i>Generelle retningslinjer</i>	16
<i>Konkrete retningslinjer</i>	16
<i>Mulige virkemidler</i>	17
Sammenhæng og synergi med vandplan	17
Strategisk miljøvurdering	17
Bilag 1. Kort over Natura 2000-områdets placering og afgrænsning	18
Bilag 2. Opsummering af Natura 2000-planen og mulige virkemidler	19
Bilag 3. Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver	20
Bilag 4. Miljørapport for Natura 2000-planen	23

Forord

Natura 2000-planlægning

EU's Natura 2000-direktiver (fuglebeskyttelses- og habitatdirektiverne) forpligter Danmark til at gøre den nødvendige indsats for at sikre eller genoprette en række sjældne, truede eller karakteristiske naturtyper og arter. Gennem en målrettet indsats i de udpegede Natura 2000-områder bidrager Danmark til at sikre den europæiske natur og dens mangfoldighed.

Med henblik på at prioritere den nødvendige indsats udarbejder staten en Natura 2000-plan, der dækker hvert af de udpegede beskyttelsesområder. Natura 2000-planen er en sammenfattende plan, som både indeholder Natura 2000-skovplan for de skovbevoksede fredskovpligtige arealer og Natura 2000-plan for øvrige områder. Skov- og Naturstyrelsen er ansvarlig for de dele af den sammenfattende Natura 2000-plan, som vedrører skovbevoksede fredskovpligtige arealer. By- og Landskabsstyrelsen er ansvarlig for de øvrige dele af planen.

Planen omfatter "udpegningsgrundlaget", dvs. de naturtyper og arter, som området er udpeget for. Natura 2000-planens indhold er vist i figur 1.

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne

Natura 2000-planen er bindende, således at alle myndigheder i deres arealdrift, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt skal lægge Natura 2000-planen til grund. Planen forventes vedtaget i 2010, hvorefter kommunerne og Skov- og Naturstyrelsen udarbejder bindende handleplaner, som skal sikre gennemførelsen af Natura 2000-planen. Direkte statslig opfølgning i form af bekendtgørelser o.l. sker dog på grundlag af Natura 2000-planen. Offentlige lodsejere kan vælge at gennemføre Natura 2000-planen direkte i deres drifts- og plejeplaner.

Planens målsætninger er bindende og skal desuden anvendes ved konsekvensvurdering i forbindelse med myndighedsudøvelse, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegnings- og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

Indsatsprogrammets retningslinjer er ligeledes bindende og danner grundlag for områdets handleplan og eventuelle drifts- og plejeplaner.

Natura 2000-planen koordineres med vandplanen for hovedvandopland 2.6 og bliver ligesom denne revideret hvert 6. år. De dele af Natura 2000-planen, der vedrører skovbevoksede fredskovpligtige arealer, revideres dog kun hvert 12. år.

Figur 1. Opbygning af en Natura 2000-plan.

Områdebeskrivelse

Natura 2000-området har et areal på 1.864 ha og afgrænses som vist på bilag 1. Natura 2000-området består af habitatområde H144 og fuglebeskyttelsesområde F92.

Størstedelen af området er skove, 1201 ha eller 64 %, næsten alt sammen fredskov. En stor del af skovene er gammel løvskov, hvilket afspejles i udpegningsgrundlaget. Resten af området består foruden landbrugsjord af lidt ferske enge (12 ha), vandhuller og mindre vandløb. Habitatområdet udgør kun en lille del (162 ha) af det samlede Natura 2000-område, nemlig den gamle dyrehave ved Vemmetofte kloster samt en smal stribe skov langs kysten til Fakse Bugt.

Området er udpeget især på grund af de sjældne skovtilknyttede fuglearter hvepsevåge og rød glente, samt billen eremit. Eremiten er afhængig af gamle løvtræer i et lysåbent skovmiljø, hvor den lever i nedbrudt træmasse (tørvesmuld) i træernes hulheder. Ved overvågning af eremit-bestanden i 2004 og 2008 er der fundet eremit i hhv. 8 og 12 gamle træer i området. Eremit er en prioriteret art i EU, dvs. at Danmark har særligt ansvar for at beskytte denne art. Herudover er der 4 skovnaturtyper på udpegningsgrundlaget, hvoraf elle- og askeskov er prioriteret.

Miljøministeriet, By- og Landskabsstyrelsen

Forslag til Natura 2000-plan

Karakteristisk for skovene er også forekomster af vandflagermus og skovmår samt en bestand af ynglende stor skallesluger. Alle arterne er afhængige af gamle træer med huller til ophold eller yngel, selvom de fleste skalleslugere yngler i opsatte redekasser i Strandskoven. Selvom de to første er på habitatbilag, er ingen af arterne på udpegningsgrundlaget. De er dog nationalt rødlistet som sårbare eller sjældne.

På [By- og Landskabsstyrelsens hjemmeside \(www.blst.dk/Natura2000plan\)](http://www.blst.dk/Natura2000plan) samt i figur 2 og bilag 2 er der angivet hvilke naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget. Bilag 2 sammenfatter trusselsvurdering, indsats og forslag til virkemidler for hver enkelt naturtype og art.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 144		
Naturtyper:	Bøg på mor (9110) Bøg på muld (9130) <small>*angiver prioriteret naturtype</small>	Ege-blandskov (9160) *Elle- og askeskov (91E0)
Arter:	*Eremit <small>*angiver prioriteret naturtype eller art</small>	

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 92		
Fugle:	Hvæpsevåge	Rød glente

Figur 2. Naturtyper (med typekode), fugle og andre arter, der udgør udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området. Der er anvendt de autoriserede korte navne på naturtyperne. De fuldstændige navne findes på www.blst.dk/Natura2000plan

I basisanalyserne for Natura 2000-området 167 findes der en mere detaljeret gennemgang af området, som ligger i Faxe Kommune og inden for vandplanområdet hovedvandområde 2.6 Østersøen. Området tilhører den kontinentale biogeografiske region.

Trusler mod områdets naturværdier

I det følgende afsnit skal de oplyste trusler forstås som påvirkninger af naturtyper og arter, der er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området. Trusler er i den forbindelse aktuelt forekommende og konkrete påvirkningsfaktorer, der enkeltvis eller i samvirkning vil kunne forhindre, at naturtyperne og arterne opnår gunstig bevaringsstatus. Det kan dog også være potentielle påvirkningsfaktorer i det

Miljøministeriet, By- og Landskabsstyrelsen

omfang, at der er viden om, at påvirkningerne periodevis er forekommet i området, men aktuelt ikke er til stede. Aktuelle påvirkninger, der f.eks. reguleres internationalt eller i anden sammenhæng, og derfor ikke er et anliggende for Natura 2000-planen, kan også fremgå, men vil ikke være en del af denne Natura 2000-plans indsatsprogram.

Arealreduktion/fragmentering

Habitatområderne for eremit er meget beskedne og ligger isolerede i forhold til hinanden, hvilket gør spredning mellem populationerne vanskelig. Vallø Dyrehave og Lekkende Dyrehave er nærmeste kendte populationer.

Næringsstofbelastning

Næringsstofbelastning med kvælstof fra luften overskrider laveste tålegrænse for alle skovnaturtyper i Natura 2000-området. Den høje ende af tålegrænse-intervallet vurderes at være overskredet i hele skoven.

Tilgroning

Opvækst af vedplanter omkring levestederne for eremit medfører utilstrækkelig lystilgang til værtstræerne, hvilket gør træerne uegnede som levested.

Tilgroning af engene ved manglende drift truer hvepsevågens og den røde glentes fourageringsmuligheder.

Uhensigtsmæssig hydrologi

For ege-blandskov har der været en øget afvandingsindsats i de senere år, som vurderes at udgøre en trussel for denne skovnaturtype.

Uhensigtsmæssig drift

Hugst og rydning af gamle løvtræer med hulheder, samt stående og liggende døde træer med stor stammediameter, er en trussel for eremittens levesteder, da hovedparten af individerne lever hele livet i det samme værtstræ, og med en spredningsradius på nogle få hundrede meter.

Manglende værtstræer for eremit er en betydelig trussel for denne art på både kort og lang sigt. Skal en bestand af eremitter overleve i det samme område, skal der konstant være ret mange gamle løvtræer tilstede med egnede hulheder, således at der konstant findes egnede værtstræer.

Intensiv skovdrift kan medføre, at skovnaturtyper forringes eller ødelægges. Der er i øvrigt en utilstrækkelig beskyttelse af skovnaturtyper mod bl.a. konvertering til skovtyper, der ikke er omfattet af habitatdirektivet.

Fældning af hugstmodne træer kan medføre mangel på egnede parti-

er med tilstrækkeligt mange gamle træer som ynglelokalitet for hvepsevåge og rød glente.

Invasive arter

Japan-pileurt kan udgøre en trussel mod bøg på muld i Strandskoven.

Forstyrrelser

Skovdrift i marts og april, herunder sankning, i skovpartier med rød glente kan skræmme arten fra at yngle. Rød glente er generelt ømfindtlig overfor forstyrrelser ved redetræer i yngletiden, men også hvepsevågen er sårbar.

Igangværende pleje og genopretning

Ingen kendte.

Tilstand og bevaringsstatus/prognose

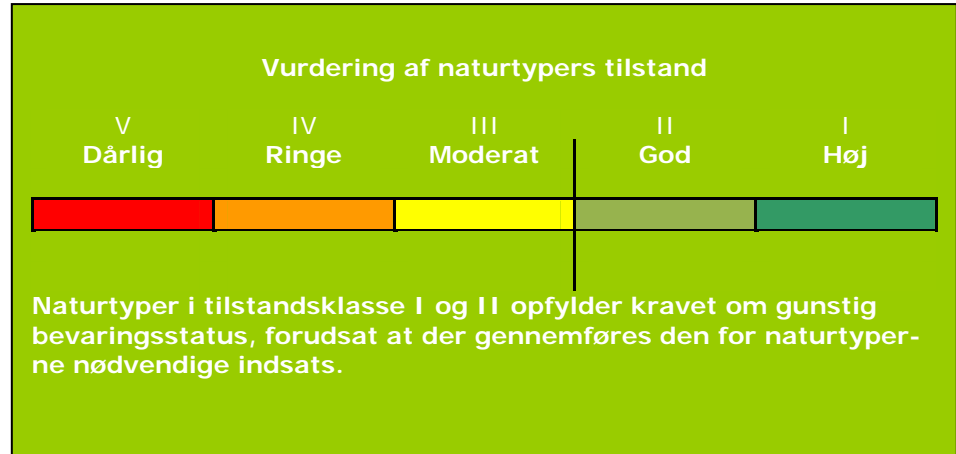
For nogle naturtyper er der udviklet et system til vurdering af den enkelte naturtypes *tilstand*, som er et udtryk for typens aktuelle naturindhold og en række andre målbare faktorer.

Bevaringsstatus for naturtyper og arter er derimod en vurdering af, hvordan deres tilstand vil være i fremtiden, såfremt der ikke sker ændringer i udnyttelsen og i de trusler, der eksisterer i dag. Der er således tale om en *prognose* for arternes og naturtypernes udviklingsretning. I de følgende afsnit er der nærmere beskrevet tilstand og bevaringsstatus/prognose for områdets naturtyper og arter.

Vurdering af tilstand

Der er foretaget en vurdering af tilstanden af 23 lysåbne naturtyper og 10 skovtyper. Naturtyperne er kortlagt dels i basisanalyserne, dels i en efterfølgende kortlægning. Desuden er tilstanden vurderet for udvalgte forekomster af 5 sønaturtyper.

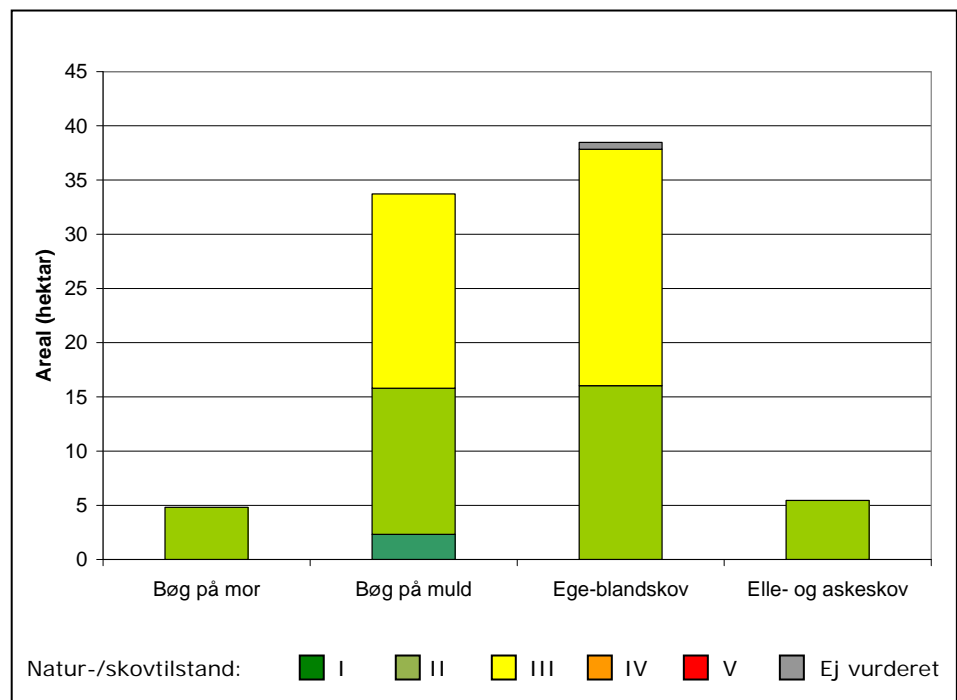
Vurderingen bygger på et system, der inddeler forekomster af habitatdirektivets naturtyper i 5 tilstandsklasser (figur 3), hvor I er bedst og V er dårligst. Som led i beregningen af tilstanden beregnes både et artsindeks (inddeles i artsklasse I-V), baseret på indholdet af plantearter i en cirkel med radius på 5 m og et strukturindeks, baseret på vegetationshøjden, opvækst af vedplanter, forekomst af drænggrøfter m.m. For skovnaturtyperne baseres strukturindeks bl.a. på omfang af jordbearbejdning, afvandringsforhold, forekomst af invasive arter og trækronernes lagdeling i forskellige etager.

Figur 3. Tilstandsklasser for naturtyper.

Strukturindeks og artsindeks sammenvejes til et samlet udtryk for natur/skovtilstanden på arealet. Et højt strukturindeks kombineret med et lavt artsindeks viser, at naturarealet har forudsætninger for et højt naturindhold, men at de karakteristiske arter ikke er til stede. Et højt artsindeks kombineret med et lavt strukturindeks kan anvendes som et redskab til at lokalisere artsrige forekomster med et stort behov for pleje eller anden indsats.

Arealfordelingen af natur/skovtilstanden for Natura 2000-områdets naturtyper er vist i figur 4 og i oversigtsform herunder. Kun en mindre del af vandhullerne er tilstandsvurderet og er derfor ikke medtaget i figuren.

Figur 4. Natur/skovtilstand for de af Natura 2000-områdets naturtyper, som er tilstandsvurderet.

Naturtype	Kortlagt areal (hektar)					total
	I	II	III	IV	V	
Bøg på mor 9110		4,8				4,8
Bøg på muld 9130	2,3	13,5	17,9			33,7
Ege-blandskov 9160		16,0	21,8			38,5
*Elle- og askeskov 91E0		5,5				5,5

Over 50 % af skovnaturtyperne bøg på muld og ege-blandskov er i naturtilstandsklasse III. En stor del af skovarealerne i området er i intensiv forstlig drift. Ege-blandskoven er under intensiv afvanding. Arealer med naturtypen bøg på mor langs kysten i Strandskov er i god tilstand. Elle- og askeskov i Skovene ved Vemmetofte er samlet i god tilstand, dog med en strukturklasse III.

Se kort med tilstandsvurdering af de enkelte forekomster i Natura 2000-området på [By- og Landskabsstyrelsens hjemmeside](#).

Der er endnu ikke udviklet et system til vurdering af tilstanden for en række lysåbne naturtyper, marine naturtyper, større søer, vandløb samt fugle og andre arter.

Vurdering af bevaringsstatus/prognose

Miljømålsloven og EU's Habitatdirektiv fastsætter som et overordnet mål, at naturtyper og arter, som Natura 2000-områderne er udpeget for, skal have en gunstig bevaringsstatus. Gunstig bevaringsstatus er defineret i Habitatdirektivet (figur 5) på det biogeografiske niveau.

Gunstig bevaringsstatus

En naturtype har en gunstig bevaringsstatus, når:

- det naturlige udbredelsesområde og samlede areal med naturtypen er stabilt eller stigende
- de særlige strukturer og funktioner, der er nødvendige for typens opretholdelse på langt sigt, er til stede nu og i overskuelig fremtid
- typens karakteristiske arter har en gunstig bevaringsstatus

En art har en gunstig bevaringsstatus, når:

- den på langt sigt kan opretholde sig selv som en levedygtig bestanddel af dens naturlige levesteder
- dens naturlige udbredelsesområde hverken er i tilbagegang, eller at der er sandsynlighed herfor inden for en overskuelig fremtid
- der både nu og i fremtiden vil være tilstrækkeligt store levesteder til at bevare dens bestande

Figur 5. Definition af gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau for naturtyper og arter.

Gunstig bevaringsstatus skal dog ifølge EU's vejledning til direktivets artikel 6 også anvendes på de enkelte Natura 2000-områder, men der findes ingen retningslinjer for, hvorledes denne vurdering skal foretages. Den første Natura 2000-plan laves på grundlag af tilgængelig viden og derfor alene ud fra en prognose for de enkelte naturtyper og arters udvikling.

Prognosen for de kortlagte naturtyper er bestemt ud fra deres natur/skovtilstand og de aktuelle trusler og inddeles i *gunstig* eller *ugunstig prognose*. Naturtyper i tilstandsklasse I (høj tilstand) eller II (god tilstand) har en gunstig prognose, hvis det vurderes, at tilstanden også kan opretholdes på langt sigt. I mange tilfælde forudsætter det, at der gennemføres den for naturtyperne nødvendige indsats i form af naturpleje, begrænsning af næringsstoftilførsel, forbedring af hydrologiske forhold m.m.

Prognosen for de øvrige naturtyper og alle arterne er baseret på den bedste tilgængelige viden. Her benyttes begreberne *vurderet gunstig*, *vurderet ugunstig* og *ukendt prognose*.

I Natura 2000-området er der foretaget følgende vurdering af prognosen for naturtyper og arter:

Prognosen er gunstig eller vurderet gunstig for:

- Ingen

Prognosen er ugunstig eller vurderet ugunstig for:

- Eremit, på grund af manglende beskyttelse af værtstræer samt tilgroning omkring værtstræer,
- Skovnaturtyperne: Bøg på mor, bøg på muld, egeblandskov

Miljøministeriet, By- og Landskabsstyrelsen

og elle- og askeskove, bl.a. på grund af at næringsstofbelastning fra luften. Desuden er bøg på muld, egeblandskov og elle- og askeskov ugunstig på grund af dårlig struktur.

Prognosen er, pga. utilstrækkelig viden, ukendt for:

- Ynglefuglene hvepsevåge og rød glente, idet disse arters yngleforhold i området ikke er kendte.

Målsætning

Det overordnede mål er at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget i de enkelte Natura 2000-områder (jf. dog nedenfor om eventuelle modstridende interesser).

Der opstilles en **overordnet målsætning** for området. Den overordnede målsætning angiver det overordnede sigte for, hvorledes området skal udvikle sig både for at sikre områdets integritet og en gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper. Målsætningen skal endvidere fremhæve de naturtyper og arter, der udgør den største arealandel af området, og endelig fremhæves forekomster af naturtyper og arter, der har stor vigtighed på nationalt og/eller biogeografisk niveau. En vurdering af denne betydning foretages efter følgende kriterier:

- Stort areal, levested eller bestand
- Få forekomster
- Truede naturtyper og arter
- Særlige danske ansvarsområder

Der opstilles desuden mere **konkrete målsætninger**, der fastlægger de langsigtede mål for udviklingen i areal og tilstand for de enkelte naturtyper og arters levesteder. Målfastsættelsen tager udgangspunkt i den tilstand, som er vurderet for naturtyper og arters levested efter tilstandsvurderingssystemet. Hvor der ikke er udviklet et sådant system, skal gunstig bevaringsstatus sikres eller genoprettes på baggrund af bedste faglige viden.

Målsætningerne rækker ud over 1. planperiode og beskriver en tilstand, der tager hensyn til potentialet i de lokale naturforhold. Målsætningerne afspejler desuden en afvejning af eventuelle modstridende interesser efter retningslinjer angivet i By- og Landskabsstyrelsen 2007: "Natura 2000-retningslinjer for målfastsættelse og indsatsprogram".

Overordnet målsætning for Natura 2000-området

I Natura2000-område 167 Skovene ved Vemmetofte er fokus rettet mod kvalitet og udbredelse af gammel løvskov som levested for arter

Miljøministeriet, By- og Landskabsstyrelsen

Forslag til Natura 2000-plan

af insekter og fugle på udpegningsgrundlaget. Der er især fokus på den sjældne bille eremit, som er truet i EU. Der er risiko for, at arten forsvinder fra området.

Det overordnede mål for Natura 2000-området er:

- At den sjældne bille, eremit, prioriteres højt i området, og sikres gunstig bevaringsstatus gennem bevaring og genopretning af dens levesteder, og sikring af gode spredningsmuligheder. Artens robusthed overfor forandringer sikres ved tilstrækkelig store bestande.
- At der sikres tilstrækkelige skovarealer med gamle løvtræer og uforstyrrede ynglemuligheder for skovtilknyttede rovfugle som hvepsevåge og rød glente.
- At områdets økologiske sammenhæng og robusthed (dets økologiske integritet) som helhed sikres i form af en
  - hensigtsmæssig drift og hydrologi,
  - lav næringsstofbelastning samt
  - gode etablerings- og spredningsmuligheder for arterne.

Konkrete målsætninger for naturtyper og arter

Der opstilles følgende konkrete målsætninger for naturtyper og arter i Natura2000-område 167:

- Naturtyper og arter skal have en gunstig bevaringsstatus.
- For naturtyper og for arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse I eller II og gunstig prognose skal udviklingen i deres areal og tilstand være stabil eller i fremgang.
- For naturtyper og arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse III-V og/eller ugunstig prognose skal udviklingen i deres natur/skovtilstand være i fremgang, således at der opnås natur/skovtilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed dertil. Det samlede areal af naturtypen/levestedet skal være stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det. Navnlig for skovnaturtyperne kan der være tale om en dynamisk situation, hvor det ikke nødvendigvis er de samme forekomster, der over tid bidrager til arealmålet.
- For naturtyper og arter uden tilstandsvurderingssystem og/eller med en ukendt prognose er målsætningen gunstig bevaringsstatus. For fuglene betyder det, at deres levesteder skal kunne danne grundlag for en ynglebestand/antal rastende fugle som minimum svarende til tilstanden ved direktivernes ikrafttræden eller et højere bestandsniveau, der siden da har afspejlet levestedernes bæreevne.
- Det samlede areal af levesteder/delpopulationer for eremit sikres fremgang indenfor området. Levestedernes antal af eksisterende og potentielle værtstræer for arten sikres fremgang i det omfang, de naturgivne forhold muliggør det. Artens ro-

Miljøministeriet, By- og Landskabsstyrelsen

busthed overfor forandringer sikres i form af levesteder med egnede betingelser for tilstrækkeligt store og udbredte forekomster af eremit, samt en fortsat tilgang af nye værtstræer, som arten naturligt vil kunne sprede sig til.

- Tilstanden og det samlede areal af levesteder for rød glente og hvepsevåge som ynglefugle stabiliseres eller øges, således at der er tilstrækkeligt med egnede yngle- og fourageringssteder for arterne i området.

Modstridende interesser

En målsætning om gunstig bevaringsstatus for en bestemt naturtype kan indebære en nedprioritering af en anden naturtype eller art, og det er nødvendigt at foretage et valg.

Der er ingen kendte modstridende interesser i området.

Indsatsprogram

Indsatsprogrammet beskriver indsatsen i den første planperiode 2010-2015 (for skovbevoksede fredskovspligtige arealer dog frem til 2021).

Indsatsprogrammet er baseret på sigtelinjerne for indsatsen i 1. planperiode, som er beskrevet i bilag 3 og i nedenstående retningslinjer.

Indsatsprogrammet består af en række **generelle retningslinjer**, som skal sikre den eksisterende naturtilstand. De generelle retningslinjer gælder for alle arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget, og den nødvendige indsats vil efterfølgende blive konkretiseret i de kommunale/statslige handleplaner.

Indsatsprogrammet består desuden af en række **konkrete retningslinjer**, som skal sikre små naturarealer, ubeskyttede naturarealer og særligt truede arter og naturtyper. De konkrete retningslinjer giver en nærmere beskrivelse af den indsats, som i disse særlige tilfælde skal indarbejdes i de kommende handleplaner.

Indsatsprogrammet indeholder ikke bindende krav til kommunernes, Skov- og Naturstyrelsens eller statslige lodsejeres brug af de virkemidler og tiltag, som skal sikre den nødvendige indsats. Virkemidler og tiltag prioriteres og konkretiseres i handleplanerne eller i andre opfølgende tiltag.

Indsatsprogrammet for Natura 2000-området omfatter nedenstående generelle og konkrete retningslinjer, som tillige er vist oversigtligt i bilag 2.

Generelle retningslinjer

Sigtelinje 1. Areal og tilstand af udpegede naturtyper og levesteder for udpegede arter må ikke gå tilbage eller forringes.

- 1.1 Reduktion af kvælstof-deposition på områdets habitatnaturtyper forventes at ske gennem en kommende ændring af husdyrgodkendelsesloven jf. regeringsudspillet Grøn Vækst, april 2009. Den øvrige tilførsel af næringsstoffer til typerne reduceres, herunder fra drænudløb, dyrkede marker, overfladevand, spildevand og fodring. For marine naturtyper, større søer og vandløb reguleres tilførslen af næringsstoffer via vandplanen.
- 1.2 Det undersøges nærmere, hvor der er behov for at skabe en mere hensigtsmæssig hydrologi i skovnaturtyperne.
- 1.3 De terrestriske naturtyper sikres en hensigtsmæssig ekstensiv drift og pleje, bl.a. mod tilgroning, og evt. anvendelse af gødnings- og sprøjtemidler på arealerne skal ophøre. Sikring sker også af hensyn til arterne på udpegningsgrundlaget. I særlige tilfælde kan permanent ophør af drift i skovnaturtyper (urørt skov) være nødvendig for at opfylde direktivforpligtigheden, primært på arealer, som i forvejen i en længere periode har haft minimal eller ingen hugst.
- 1.4 Der sikres velegnede levesteder for samtlige arter på udpegningsgrundlaget. Dette gælder såvel de kendte bestande som forekomster, der opdages i første planperiode. Ved levesteder forstås områder med fourageringsmuligheder og (for habitat- og ynglefuglearter) med ynglemuligheder.
- 1.5 Der sikres levesteder med individuel hensyntagen til den enkelte arts sårbarhed overfor forstyrrelse for de skovlevende rovfugle hvepsevåge og rød glente.
- 1.6 Invasive arter som japan-pileurt bekæmpes og deres spredning forebygges.

Konkrete retningslinjer

Sigtelinje 2. Små og fragmenterede habitatnaturtyper og levesteder for arter, som ikke kan opretholdes ved drift af det nuværende areal alene, sikres ved arealudvidelse, sammenkædning af arealer, pleje af naboarealer og/eller etablering af spredningskorridorer.

- Der gennemføres ingen indsats efter denne sigtelinje.

Sigtelinje 3. Naturtyper og levesteder, som ikke er beskyttet af natur- og miljølovgivningen skal sikres.

- 3.1 Skovnaturtyper sikres. Der kan dog være tale om en dynamisk situation, hvor det ikke nødvendigvis er de samme forekomster, der over tid bidrager til sikring af en skovnaturtype.

Miljøministeriet, By- og Landskabsstyrelsen

- 3.2 Eksisterende og potentielle værtstræer for eremit sikres mod hugst. Også døde stammer og større nedfaldne grene sikres mod fjernelse.
- 3.3 Gamle løvtræer omkring eksisterende levesteder for rød glente sikres mod hugst, hvor reder konstateres.
- 3.4 Konstaterede forekomster af habitatnaturtyper, der ikke er omfattet af lovgivningen, sikres mod ødelæggelse.

Sigtelinje 4. Der skal gøres en særlig indsats for naturtyper og arter, hvis biogeografiske status er i fare for at blive alvorligt forringet i 1. planperiode.

- 4.1 Det samlede antal af eksisterende og potentielle værts-træer for eremit øges for at skabe gode muligheder for spredning til og udvikling af nye levesteder.
- 4.2 Der skabes optimale lysforhold omkring eksisterende og udvalgte mulige værtstræer for eremit.

Mulige virkemidler

Kommunerne, Skov- og Naturstyrelsen og statslige lodsejere/myndigheder udarbejder handleplaner, vælger virkemidler og foretager den konkrete forvaltning indenfor rammerne af indsatsprogrammet. Mulige virkemidler nævnt i bilag 2 skal derfor betragtes som eksempler på, hvorledes indsatsprogrammet kan gennemføres.

Sammenhæng og synergi med vandplan

De kommende vandplaner bidrager til at løfte indsatsen med hensyn til forbedret vandkvalitet, herunder reduktioner i tilførslen af næringsstoffer og håndteringen af miljøfremmede stoffer i større søer, vandløb, fjorde og kystvande. Vandplanerne vil derudover bidrage til at sikre kontinuitet i vandløb. En nærmere beskrivelse af konkrete sammenhænge og synergier med den vandplan, der omfatter dette Natura 2000-område, afventer færdiggørelsen af vandplanforslaget.

Strategisk miljøvurdering

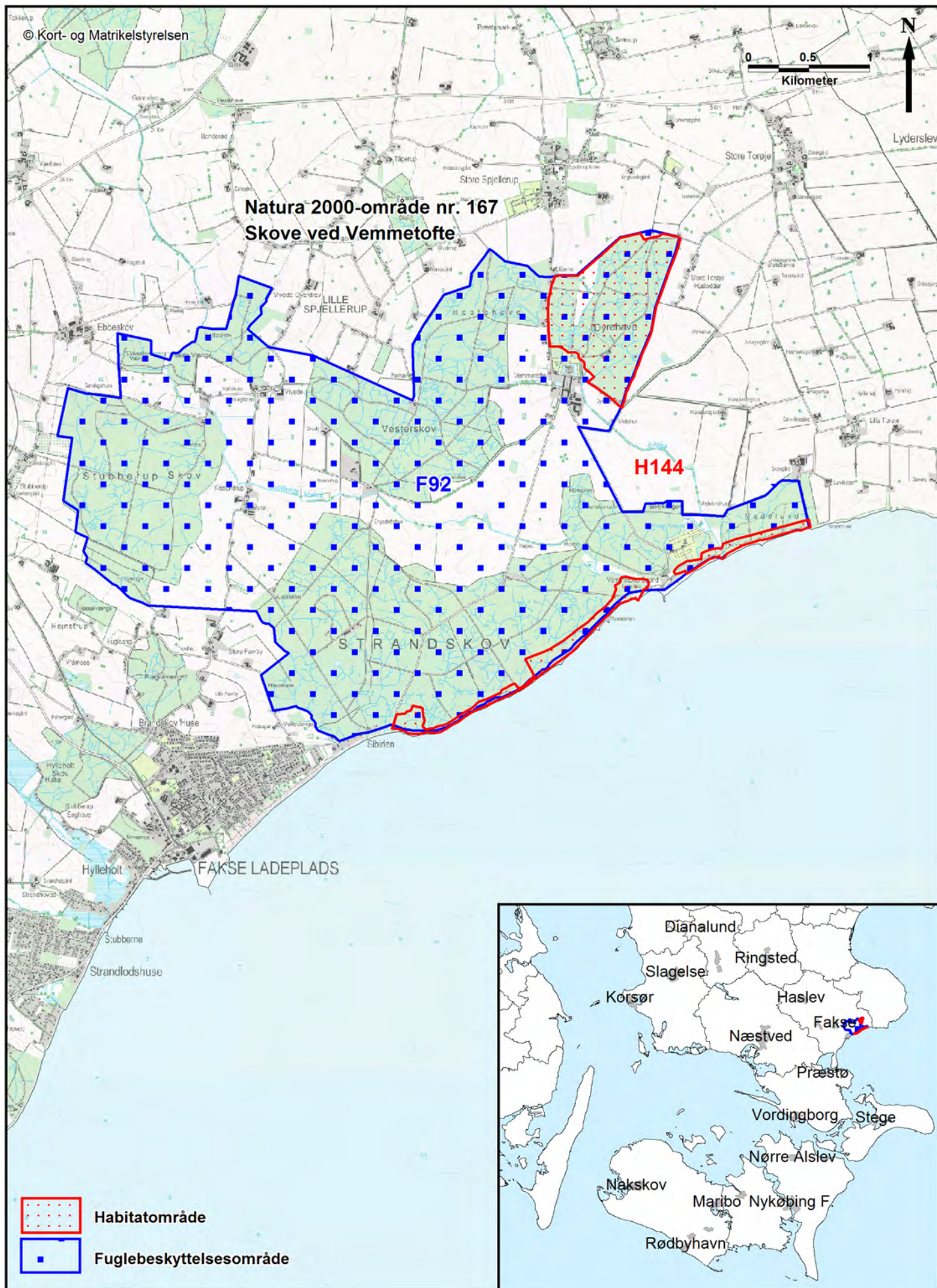
I medfør af lovbekendtgørelse nr. 1398 af 22. oktober 2007 skal der foretages en miljøvurdering af planer og programmer, der omhandler fysisk planlægning og arealanvendelse, eller som kan påvirke et internationalt beskyttelsesområde væsentligt.

I bilag 4 er der udarbejdet en miljørapport, der belyser konsekvenserne ved at gennemføre Natura 2000-planen for område nr. 167

Bilag 1. Kort over Natura 2000-områdets placering og afgrænsning

Natura 2000-områdets afgrænsning. Natura 2000-området består af habitatområde H144 (rød signatur) og fuglebeskyttelsesområde F92 (blå signatur).

Bilag 1. Kort over Natura 2000-områdets placering og afgrænsning

**Bilag 2. Opsummering af Natura 2000-
planen og mulige virkemidler**

Bilag 2 - Opsummering af Natura 2000-planen og mulige virkemidler

Natura 2000-område: 167 Skove ved Vemmetofte

Habitatområde: 144 Skove ved Vemmetofte

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

1084 Eremit

Ha

Vurderet
Ugunstig

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Bemærkning Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler:	Bemærkning:
			1	2	3	4		
Mangel på værtstræer	Ekstensiv skovdrift	Sikre fremtidige værtstræer Fund 2004/2008 = 8/12	☐	☐	☐	☒	Ekstensiv skovdrift	Aftale om særlig drift
Intensiv skovdrift	Beskyttelse af utilstrækkeligt beskyttede arealer	Bevare potentielle og eksisterende værtstræer	☐	☐	☒	☒	Ekstensiv skovdrift	Aftale om særlig drift
Tilgroning med vedplanter	Naturpleje	Sikre lys omkring værtstræerne	☐	☐	☐	☒	Rydning af vedplanter	Aftale om særlig drift
Arealreduktion/ fragmentering	Ingen Indsats i 1. planperiode		☐	☒	☐	☒	Ingen indsats i 1. planperiode	

Natura 2000-område: 167 Skove ved Vemmetofte

Habitatområde: 144 Skove ved Vemmetofte

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

9110 Bøgeskove på morbund uden kristtorn

4,8 Ha

Ugunstig

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Bemærkning	Sigtelinje				Mulige virkemidler:	Bemærkning:
			1	2	3	4		
Utilstrækkelig beskyttelse	Beskyttelse af utilstrækkeligt beskyttede arealer		☐	☐	☒	☐	Ekstensiv skovdrift Urørt skov	Urørt skov, hvor det er relevant for at sikre typen
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel		☒	☐	☐	☐	Administrative retningslinjer	

Natura 2000-område: 167 Skove ved Vemmetofte

Habitatområde: 144 Skove ved Vemmetofte

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

9130 Bøgeskove på muldbund

34 Ha

Ugunstig

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Bemærkning	Sigtelinje				Mulige virkemidler:	Bemærkning:
			1	2	3	4		
Utilstrækkelig beskyttelse	Beskyttelse af utilstrækkeligt beskyttede arealer		☐	☐	☒	☐	Ekstensiv skovdrift Urørt skov	Urørt skov, hvor det er relevant for at sikre typen
Invasive arter	Naturpleje		☒	☐	☐	☐	Bekæmpelse af invasive arter	
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel		☒	☐	☐	☐	Administrative retningslinjer	

Natura 2000-område: 167 Skove ved Vemmetofte

Habitatområde: 144 Skove ved Vemmetofte

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

9160 Egeskove og blandskove på mere eller mindre rig jordbund

38 Ha

Ugunstig

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler:	Bemærkning:
		1	2	3	4		
Utilstrækkelig beskyttelse	Beskyttelse af utilstrækkeligt beskyttede arealer	☐	☐	☒	☐	<p>Ekstensiv skovdrift</p> <p>Urørt skov</p> <p>Gamle driftsformer i skov</p>	<p>Urørt skov, hvor det er relevant for at sikre typen</p> <p>Evt. græsningsskov</p>
Grøftning og dræning	Ingen Indsats i 1. planperiode	☒	☐	☐	☐	<p>Ingen indsats i 1. planperiode</p>	
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	<p>Administrative retningslinjer</p>	

Natura 2000-område: 167 Skove ved Vemmetofte

Habitatområde: 144 Skove ved Vemmetofte

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

91E0 * Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld

5,5 Ha

Ugunstig

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler:	Bemærkning:
		1	2	3	4		
Utilstrækkelig beskyttelse	Beskyttelse af utilstrækkeligt beskyttede arealer	☐	☐	☒	☐	Ekstensiv skovdrift Urørt skov	Urørt skov, hvor det er relevant for at sikre typen
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Administrative retningslinjer	

Natura 2000-område: 167 Skove ved Vemmetofte

Fugleområde: 92 Skovene ved Vemmetofte

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

Hvæpsevåge

Ha

Ukendt

Bevaring eller genopretning af
gunstig status

Trussel:	Indsats:	Bemærkning	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler:
				1	2	3	4	
Intensiv skovdrift	Ekstensiv skovdrift			☒	☐	☐	☐	Ekstensiv skovdrift
Tilgroning	Naturpleje			☒	☐	☐	☐	Afgræsning Høslet

Natura 2000-område: 167 Skove ved Vemmetofte

Fugleområde: 92 Skovene ved Vemmetofte

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

Rød Glente

Ha

Ukendt

Bevaring eller genopretning af
gunstig status

Trussel:	Indsats:	Bemærkning	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler:	Bemærkning:
				1	2	3	4		
Forstyrrelser	Beskyttelse mod forstyrrelser			☒	☐	☐	☐	Begrænsning af adgang	
Intensiv skovdrift	Beskyttelse af utilstrækkeligt beskyttede arealer	Aftaler om at bevare skovarealet omkring rede, hvis yngleaktivitet konstateres		☐	☐	☒	☐	Ekstensiv skovdrift	Aftaler om at bevare skovarealet omkring rede, hvis yngleaktivitet konstateres

Bilag 3. Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver

Væsentlige naturopgaver

Miljøministeriet har udarbejdet en oversigt over væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver i Natura 2000-planlægningen. Det er de opgaver, som tillægges den højeste prioritet i 1. planperiode fra 2010 til 2015:

Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver i Natura 2000-planlægningen:

Danmark er ifølge Habitatdirektivet forpligtet til at iværksætte de nødvendige foranstaltninger, der sikrer eller genopretter en gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der udgør habitatområdernes udpegningsgrundlag.

Samtidig er Danmark forpligtet til, via gennemførelsen af Fuglebeskyttelsesdirektivet, at træffe egnede foranstaltninger med henblik på at beskytte yngle- og rasteområder for en række fuglearter.

Væsentlige trusler mod naturen

En række faktorer udgør de væsentligste trusler mod de direktivudpegede naturtyper og arter:

Næringsstofbelastning medfører markante forringelser af terrestriske naturtyper, søer, vandløb og kystnære farvande først og fremmest som følge af gødskning, afstrømning fra markarealer og kvælstofnedfald. Store mængder næringsstoffer i naturen fremmer ensartede næringskrævende artssamfund på bekostning af et alsidigt plante- og dyreliv og medfører forringede forhold for den biologiske mangfoldighed og naturtyper og arter;

Tilgroning ændrer på afgørende vis levevilkårene for en række plante- og dyrearter, herunder fuglene. Det truer også især lysåbne naturtyper som moser, enge, klitter, heder, overdrev men også egeskove ofte som følge af manglende eller utilstrækkelig drift;

Fragmentering skaber isolation af arternes bestande, hvorved de risikerer at uddø. Foruden et direkte tab af naturareal, forringes de eksisterende naturtypers tilstand og deres økologiske funktioner;

Udtørring er en vedvarende trussel mod mange våde naturtyper og de tilhørende arter som følge af en ændring i de naturlige vandforhold;

Invasive arter er ikke hjemmehørende arter, der spreder sig. De optager plads og fortrænger det oprindelige plante- og dyreliv og findes i dag på mange naturarealer;

Forstyrrelse kan være en afgørende faktor navnlig for truede og sårbare arter, der på grund af levevis og specifikke krav til levested, vil være følsomme overfor menneskelige aktiviteter. Ofte vil truslerne påvirke i samme retning. For eksempel er tilgroning ofte en effekt af næringsstof-belastning og udtørring, tillige er presset på mange arter højt på grund af fragmentering, og det øges yderligere med forekomst af for eksempel invasive arter og menneskelig forstyrrelse.

Overordnet målsætning

Målsætningen er, at de udpegede naturtyper og arter på sigt opnår "gunstig bevaringsstatus". Der skal opstilles en langsigtet målsætning for hvert af de udpegede Natura 2000-områder.

Målsætningen rækker udover 1. planperiode og beskriver en tilstand, der tager hensyn til potentialet i de lokale naturforhold og i de udpegede områder som helhed.

Sigtelinjer for indsatsen i 1. planperiode

Natura 2000-planen skal under hensynstagen til den overordnede målsætning opstille konkrete retningslinjer for indsatsen i 1. planperiode for hvert enkelt beskyttelsesområde. Det kan være en indsats, som strækker sig ud over planperioden, men som skal iværksættes nu.

Opfyldelsen af Habitat- og Fuglebeskyttelses-direktivernes krav om "gunstig bevaringsstatus" er en opgave, som strækker sig over lang tid og kræver en omfattende indsats. Det er derfor nødvendigt at prioritere og målrette indsatsen i den enkelte planperiode. Den nationale prioritering af indsatsen i 1. planperiode fokuserer på at sikre naturtilstanden for udpegede naturtyper og bestandene for udpegede arter. Der vil på baggrund af naturmæssige forskelligheder være regionale forskelle i gennemførelsen af indsatsen.

Sikring af naturtilstanden af eksisterende naturarealer og arter i beskyttelsesområderne

Ifølge direktiverne skal de naturtyper og arter, der udgør områdernes udpegningsgrundlag, have en gunstig bevaringsstatus. Der er således en forpligtigelse til at sikre naturen mindst samme tilstand som ved direktivernes ikrafttræden. Dette kræver ofte en løbende driftsindsats og en vedvarende indsats mod næringsstofbelastningen på de eksisterende naturarealer for at opretholde eller genoprette dem i samme tilstand.

Sikring af de små naturarealer

De små naturarealer er ofte i dårlig naturtilstand, blandt andet fordi de er så små, at påvirkningen fra omgivende arealer har stor betydning. En udvidelse af små naturarealer indenfor beskyttelsesområderne samt eventuelt sammenkædning af arealer via spredningskorridorer og trædesten kan være nødvendig for at opretholde naturtilstanden også på længere sigt.

Sikring af naturtyper og levesteder som lovligt kan ødelægges

Der skal ske en sikring af de naturtyper og levesteder, der ikke er beskyttet mod aktiviteter, som direkte kan ødelægge dem. Det drejer sig for eksempel om skovens naturtyper og sten- og boblerev på havet. Der vil derudover være andre ikke beskyttede levesteder for visse af direktivernes arter, hvor en sikring kan være nødvendig, for eksempel for visse fuglearter.

Indsats for truede naturtyper og arter

For naturtyper og arter, hvis status på landsplan er i fare for at blive voldsomt forringet i 1. planperiode, og hvor der er en fare for, at de forsvinder fra den danske natur på sigt kan en egentlig naturgenopretningsindsats og/eller målrettet drift være nødvendig. Som eksempler på truede naturtyper og arter kan nævnes højmoser, eremit og sortterne.

Natura 2000-planlægningen fastlægger desuden retningslinjer for myndighedernes skønsmæssige beføjelser efter lovgivningen i øvrigt.

Natura 2000 og Vandrammedirektivet

Gennemførelsen af Vandrammedirektivet og vandplanerne forventes at bidrage til at imødegå nogle af ovennævnte trusler. Eksempelvis genskabes nye naturområder i ådale, og vandkvaliteten vil blive forbedret. Omfanget af synergieffekten mellem Natura 2000 og Vandrammedirektivet vil blive tydelig undervejs i planprocessen. For vandforekomster, der også er omfattet af Natura 2000-direktiverne, vil det strengeste af miljømålene være gældende.

Med målbekendtgørelsen er der fastlagt nærmere retningslinjer for fastsættelse af mål i Natura 2000-områderne og defineret en 5-trinskala for naturtilstanden i 23 lysåbne naturtyper. Et tilsvarende tilstandssystem er under udarbejdelse for de 10 skovnaturtyper og for direktivernes arter. På et senere tidspunkt vil et tilstandssystem for såvel de ferske som de marine naturtyper blive udarbejdet.

Bilag 4. Miljørapport for Natura 2000-planen